

Nota de premsa
17 d'octubre de 2011

Informe del Síndic de Greuges sobre els drets de l'infant

Els avenços en la garantia dels drets de l'infant es poden veure afectats per la crisi econòmica i la reducció de les prestacions públiques

El síndic de greuges, Rafael Ribó, acompanyat per l'adjunta per a la defensa dels drets dels infants i dels adolescents, M. Jesús Larios, ha presentat avui a la presidenta del Parlament, Núria de Gispert, el primer informe del Síndic de Greuges al Parlament sobre els drets de l'infant.

El Síndic constata a través de la seva tasca duta a terme aquests últims anys els avenços a Catalunya en la garantia i el reconeixement dels drets de l'infant. Malgrat aquest fet, en aquest primer informe sobre els drets de l'infant, **el Síndic posa de manifest que alguns d'aquests drets es veuen afectats per la combinació de la crisi econòmica i la reducció de la cobertura de serveis i de prestacions públiques.**

Entre aquests avenços assolits els darrers anys cal destacar :

- a) les millores en la lluita contra els maltractaments infantils;
- b) la millora de les condicions de centres residencials;
- c) l'increment moderat de famílies d'acollida i el suport a les famílies acollidores extenses;
- d) les mesures de suport a les famílies i als infants com a conseqüència, entre d'altres, de l'extensió i l'increment de les prestacions universals;
- e) una progressiva equiparació entre les xarxes educatives pública i les d'iniciativa social que es troben sota el règim de concert;
- f) les bones pràctiques, sobretot municipals, en la lluita contra la segregació escolar;
- g) la millora dels serveis i els recursos educatius d'atenció a la diversitat;
- h) i l'esforç per incrementar els ajuts per als serveis de menjador, entre d'altres.

Juntament amb aquests avenços produïts en l'àmbit de les polítiques públiques, cal fer referència als que s'han produït en l'esfera legislativa, especialment a l'aprovació de dues lleis d'una gran transcendència per a la defensa dels drets de l'infant: la Llei d'educació de Catalunya (2009) i la Llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència (2010). Aquesta darrera suposa el ple reconeixement de l'infant com a subjecte de drets, amb la incorporació del contingut de la Convenció, especialment de principis clau, com ara l'interès superior de l'infant.

En els darrers anys, però, el Síndic ha anat alertant del fet que la disminució de la cobertura d'alguns serveis de prestacions públiques pot incrementar les desigualtats i fer créixer les situacions de vulnerabilitat, també en l'àmbit de la infància.

A continuació s'exposen algunes de les situacions rellevants que conté l'Informe i que en aquesta nota de premsa fan referència a quatre drets:

1. Dret a un nivell de vida adequat

Els infants són el grup d'edat que més ha vist augmentar la seva precarietat econòmica per l'efecte de la crisi econòmica. D'acord amb les darreres dades sobre pobresa relativa fetes públiques per l'Institut d'Estadística de Catalunya, la població infantil experimenta un risc de pobresa (23,4%) superior en 6 punts al risc de pobresa de la població adulta (17,5%).

El Síndic recorda:

- a) que les restriccions pressupostàries no haurien d'afectar la garantia de la igualtat d'oportunitats en l'àmbit de la infància;
- b) que els poders públics estan obligats a prestar una protecció especial a la infància i que les transferències socials, en provisió de serveis i en prestacions econòmiques, conformen l'instrument bàsic per combatre l'impacte de la pobresa entre els infants.

El Síndic constata:

- a) Que els nivells de cobertura de les beques de menjador han decrescut. Segons les dades aportades pel Departament d'Ensenyament el mes de febrer de 2010, en el curs 2010/2011 la despesa que aquesta administració ha destinat als ajuts de menjador escolar no obligatori ha minorat en gairebé dotze milions d'euros (un 33%) respecte al curs anterior.
- b) L'existència d'altres reduccions que poden afectar especialment els infants en situació de pobresa, com ara en el cas del personal de suport als centres escolars i als serveis educatius, o bé els ajuts per activitats no lectives.
- c) La recent mesura adoptada en la Llei de pressupostos de deixar sense efecte la prestació per infant a càrrec per a l'any 2011.

2. Dret a la protecció de l'infant privat del seu entorn familiar

Els dèficits d'inversió poden comportar que infants de famílies en situació de precarietat econòmica siguin derivats a serveis de protecció de la infància per presumpte desemparament, quan aquesta precarietat podria ser atesa des dels serveis socials d'atenció primària en un context de despesa pública més alta.

El Síndic recorda que:

- a) Les situacions de pobresa no haurien de ser únicament el motiu per a l'atenció dels infants en un recurs alternatiu a la seva família d'origen.

El Síndic constata:

- a) La insuficiència de recursos alternatius a l'acolliment residencial.
- b) La impossibilitat que tots els infants per als quals s'ha proposat la mesura de família acollidora en puguin gaudir, per manca de llars disponibles. Aquesta insuficiència afecta més els infants amb discapacitats, amb trastorn de conducta, els més grans, els que tenen germans, etc.
- c) Situacions en què els infants tutelats resideixen en centres inadequats mentre esperen un altre recurs. Hi ha manca de places adequades en centres residencials d'acció educativa intensiva, entre d'altres, per a adolescents amb problemes psicològics i trastorns de conducta, i també per a menors estrangers no acompanyats. Això agreuja les situacions d'alt risc dels infants i els adolescents.

3. Dret a la salut i a l'atenció a la discapacitat

El Síndic recorda:

- a) La insuficiència de serveis d'atenció precoç, especialment en cas d'infants en situació de pobresa, pot comportar la impossibilitat de gaudir del dret a la salut.

El Síndic constata:

- a) Que en l'accés als serveis de continuïtat es detecten situacions en què s'ha denegat l'atenció de logopèdia a l'escola per manca de professionals suficients per atendre tots els alumnes que ho necessitaven en un mateix centre educatiu.
- b) L'estat de la xarxa pública de centres de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ) i la seva saturació provoca que molts infants i adolescents no tinguin coberta adequadament l'atenció especialitzada en salut mental que necessiten.
- c) Així, en primer lloc, la saturació fa que en determinats CSMIJ hi hagi llistes d'espera per a l'exploració i el diagnòstic dels infants i els joves derivats. En segon lloc, s'han detectat dèficits en la intensitat del tractament que s'ofereix des dels CSMIJ, amb relació a la freqüència de les sessions terapèutiques.
- d) La necessitat que s'esmeni la situació de manca de places residencials per a pacients joves amb problemes de salut mental severa a Catalunya i que es garanteixi un tractament i un suport integrals i adequats a les seves necessitats.

4. Dret a la igualtat d'oportunitats educatives

El Síndic recorda:

- a) La necessitat de gaudir d'un sistema educatiu equilibrat entre tots els centres pel que fa a l'escolarització d'alumnes amb necessitats educatives específiques com a punt de partida per assolir l'acompliment del dret a la igualtat d'oportunitats educatives de tot l'alumnat.
- b) La importància que tenen els processos d'admissió al sistema educatiu, com a polítiques actives que són, en la distribució equitativa o no de l'alumnat

El Síndic constata que:

- a) Des de la política educativa no sempre s'ha aprofitat prou el marge d'actuació que la llei preveu per evitar les situacions de segregació.
- b) Encara avui hi ha escoles amb nivells elevats de concentració d'alumnat amb necessitats educatives específiques que veuen incrementada la complexitat educativa que han de gestionar amb l'escolarització al llarg del curs d'alumnat nouvingut, que ocupa les places vacants disponibles.
- c) Els processos de segregació escolar es veuen reproduïts pels dèficits de gratuïtat real de l'escolarització en nombrosos centres concertats.